

Det talte ord gælder

Tale til samråd den 12. december 2007 i Folketingets udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om spørgsmål E

- E Hvilke initiativer vil ministeren tage for at sætte en stopper for den række af eksempler på vanrøgt og dyremishandling, der i løbet af de seneste måneder er blevet afsløret i den danske svineproduktion ?**

Indledning

Lad mig indledningsvis slå fast, at det er dybt tragisk med sager om vanrøgt af dyr, og jeg er enig i, at der er brug for initiativer, der kan minimere risikoen for flere sager med vanrøgt af svin, som dem vi i den seneste tid er blevet præsenteret for i medierne.

Som jeg vil komme nærmere ind på, mener jeg imidlertid ikke, at kontrol alene gør det. Der er også brug for mere hjælp til den kriseramte svineproducent, der på grund af alvorlige personlige og sociale problemer er ved at miste overblikket over sin bedrift. Desuden mener jeg, som jeg også vil komme nærmere ind på, at det bør overvejes om det skal gøres

obligatorisk, at alle større svinebesætninger skal have en sundhedsrådgivningsaftale.

Besvarelsens opbygning

Jeg vil besvare samrådsspørgsmålet ved indledningsvis at beskrive Fødevarestyrelsens kontrol af dyrevelfærd i svinebesætninger, den såkaldte 5 %'s kontrol, som har hjemmel i Justitsministeriets bekendtgørelse om stikprøvekontrol af velfærd for landbrugsdyr.

Dernæst vil jeg redegøre for henholdsvis politiets og Fødevarestyrelsens ansvarsområder i sager med vanrøgt af dyr.

Og til slut vil jeg gennemgå nogle af de positive initiativer, landbrugets organisationer har taget for at forhindre sager med vanrøgt af dyr, samt orientere om nye relevante initiativer og overvejelser på området.

Velfærdskontrol Udpegning af besætninger

Fødevarestyrelsen foretager hvert år kontrol af dyrevelfærd i 5 % af de danske svinebesætninger, som har mere end 10 dyr. For 2007 drejer det sig om kontrolbesøg i ca. 600 svinebesætninger.

Kontrolbesøgene udføres i praksis af en tilsynsførende dyrlæge fra en af fødevareregionernes 10 kontrolafdelinger. Besøgene er uanmeldte, og svinebesætninger til velfærdskontrol udpeges for et år ad gangen fra det såkaldte CHR register, som er det **Centrale Husdyrbrugs Register** for landbrugsdyr i Danmark.

En vis andel af svinebesætningerne udpeges på baggrund af risikokriterier, som f.eks. besætningstype, størrelse eller medicinforbrug. Resten af besætningerne udpeges tilfældigt.

Under kontrolbesøget gennemgår den tilsynsførende dyrlæge hele besætningen og kontrollerer, at produktionen lever op til den gældende lovgivning for svineproduktion i Danmark.

Når reglerne er overtrådt

Hvis det under kontrolbesøget konstateres, at svineproducenten overtræder en eller flere af reglerne for produktion af svin, får svineproducenten en indskærpelse, eller han anmeldes til politiet.

Sanktionen afhænger af overtrædelsens karakter, og gentagen uforsvarlig behandling eller

grov uforsvarlig behandling af dyr medfører en politianmeldelse.

Alle dyrlæger, også de tilsynsførende dyrlæger, der er ansat Fødevarestyrelsen, har i medfør af dyreværnslovens § 20 pligt til at anmelde et forhold til politiet, hvis vedkommende bliver bekendt med, at et dyr behandles groft uforsvarligt.

Ved politianmeldelse overtager politiet sagen

Når der indgives politianmeldelse overtager politiet sagen, og Fødevarestyrelsen har herfra udelukkende en rådgivende rolle i det videre forløb.

Siden 2006 har dyrevelfærds-rejseholdet i Fødevarestyrelsen bistået politiet og anklagemyndighed i forbindelse med store dyreværns-sager, som f.eks. sager med vanrøgt af svin, og som evt. involverer frakendelse af en landmands rettighed til at holde dyr.

Den bistand Fødevarestyrelsens dyrlæger yder politiet i disse sager, består primært i rådgiv-

ning om korrekt behandling og pasning, eller eventuel aflivning af dyrene.

Det er alene op til politiet og anklagemyndigheden at vurdere, om en landmand skal anklages for overtrædelser af dyrevelfærdsmæssig karakter.

Frakendelse af retten til at holde dyr

Hjemlen til at frakende en landmand retten til at holde dyr findes i dyreværnslovens¹ § 29, stk. 1., som hører under Justitsministeriets ressort område.

Det er domstolene, der kan frakende en landmand retten til at holde dyr. Og en landmand kan miste retten til at holde dyr, hvis han dømmes for mishandling eller grovere ufor-svarlig behandling af dyr, eller gentagen ufor-svarlig behandling af dyr. Frakendelsen kan gælde for bestandig eller for en tidsbegrænset periode.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 344 af 13/05/2005

Ved vanrøgt har landmanden Brug for hjælp

Det er en meget ulykkelig situation, når en landmand i afmagt holder op med at fodre og passe sine grise, fordi han på grund af alvorlige personlige og sociale problemer ikke længere kan overskue sin produktion.

Der har som bekendt desværre været flere eksempler på sådanne sager, hvor landmandens svigt har udviklet sig til direkte vanrøgt af dyrene, og det er dybt tragisk, hver gang det sker.

Der findes ingen kontrolsystemer, heller ikke Fødevarestyrelsens velfærdskontrol, der kan forhindre, at der opstår sager med vanrøgt af dyr. For der er tale om tragiske hændelser, ingen kan forudsige vil ske, og som kan udvikle sig i løbet af relativ kort tid.

Blandt de allerseneste tilfælde af vanrøgt er der således også besætninger med en sundhedsrådgivningsaftale, hvor den praktiserede dyrlæge i øvrigt tilser besætningen mindst én

gang om måneden. Så selv et månedligt besøg er ingen garanti mod vanrøgt.

Det er derfor ikke realistisk at tro, at kontrol alene kan forhindre vanrøgtssager med svin, som dem vi i den seneste tid er blevet præsenteret for i medierne. Og det er heller ikke mere kontrol, landmanden har brug for, hvis han er i krise, og er ved helt at miste overblikket over sin svineproduktion.

Lokale netværk

En landmand i krise har brug for hjælp, og jeg mener hjælpen skal komme fra de lokale netværk og forbindelser, der kender landmanden og hans svinebesætning, og som hurtigt kan reagere, når der er tegn på, at noget er ved at gå galt i besætningen. Det gælder for eksempel landboforeningen, foderstofforretningen og banken.

Landbrugets egne initiativer

Der er derfor meget positivt, at Dansk Svineproduktion har etableret en "Hotline", som

folk kan ringe til, hvis de får mistanke om, at noget ikke er, som det burde være i en svinebesætning.

Dansk Svineproduktion behandler henvendelserne anonymt, og gør brug af sit netværk af konsulenter og socialkonsulenter, som kender svinebesætningerne, og som derfor kan sætte ind med den rigtige hjælp.

Landbruget har endvidere bedt chauffører og andet personale i foderstofbranchen om at være ekstra opmærksomme, hvis der pludselig opstår uregelmæssigheder i en landmands faste leveringer af foder eller i deres betalinger. Det at en landmand pludselig holder op med at bestille foder, eller kommer bagud med betalingerne, kan netop være det første tegn på, at der noget galt i besætningen.

Det, at nogen reagerer på en tidlig mistanke, betyder, at der er en meget bedre chance for at få grebet ind overfor svigt i en besætning, før det udvikler sig til direkte vanrøgt af dyrene.

Og hurtig indgriben er præcist, hvad der er brug for, hvis vi fremover skal undgå sager med vanrøgt af dyr.

Jeg er enig med landbruget i, at der hellere må være én ubegrundet henvendelse for meget, end at der ikke gribes ind overfor en mistanke, som viser sig at udvikle sig til en sag med vanrøgt af dyr.

Nye initiativer

Det er i dag op til landmanden selv at afgøre, om han vil indgå en sundhedsrådgivningsaftale med sin praktiserede dyrlæge. Hovedparten af svineproducenterne har allerede en aftale, men jeg vil overveje, om der kan hentes noget på dyrevelfærden ved at gøre det obligatorisk for alle svinebedrifter over en vis størrelse at have en sundhedsrådgivningsaftale.

Der arbejdes i øjeblikket desuden på at indføre egenkontrolprogrammer for dyrevelfærd i svine- og kvægbesætninger, hvor

driftslederen dagligt skal fokusere på og dokumentere at dyrevelfærden er i orden.

Egenkontrolprogrammerne for dyrevelfærd indføres i 2008.

Regeringen har allerede besluttet, at dyrevelfærd skal indgå i de offentlig godkendte sundhedsrådgivningsaftaler. Jeg ser store fordele ved at integrere egenkontrolprogrammerne for dyrevelfærd i sundhedsrådgivningen, idet dette skal og vil øge landmandens fokus på dyrevelfærd, og i højere grad sikre, at de gældende regler på området overholdes.